

16.3.2016

Ympäristöministeriö

kirjaamo.ym@ymparisto.fi**Lausunto valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamisesta**

Ympäristöministeriö on pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolta (KKV) lausuntoa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) uudistamisen lähtökohdista, tavoitteista ja valmistelusta. Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman mukaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ohjausvaltaa selvennetään kuntien maankäyttövallan ja -vastuun lisäämiseksi. Uudistustyön lähtökohtana on, että jatkossa alueidenkäyttötavoitteet koskevat nykyistä rajatumminkin keskeisimpiä valtakunnallisia näkökohtia ja että ne ovat nykyistä täsmällisemmin ja konkreettisemmin ilmaistuja.

KKV pitää uudistustyön lähtökohtia perusteltuina ja kannatettavina. KKV pitää tärkeänä, että alueidenkäyttötavoitteet sisältäisivät jatkossa ainoastaan valtakunnallisesti merkittäviä asioita. Viraston näkemyksen mukaan voimassa olevat alueidenkäyttötavoitteet sisältävät eräiltä osin pikemminkin alueellisia kuin valtakunnallisia kysymyksiä. Lähtökohtaisesti alueidenkäyttötavoitteiden ei tulisi myöskään sisältää keskenään eritasoisia asioita, mikä hankaloittaa niiden tulkintaa. Tästä näkökulmasta jakoa yleis- ja erityistavoitteisiin voidaan pitää osin keinotekoisena ja epätarkoituksenmukaisena. Alueidenkäyttötavoitteiden tulisi ensisijaisesti toimia strategisena ohjausvälineenä valtakunnallisessa maankäytön suunnittelussa.

Asian valmistelussa tulee ottaa huomioon myös muut hallituksen uudistukset, jotka liittyvät muun muassa maakuntahallinnon vahvistamiseen, maakuntakaavojen vahvistusmenettelystä luopumiseen ja poikkeamistoimivallan siirtoon kunnille. Mikäli alueidenkäyttötavoitteisiin sisällytetään monentasoisia ja valtakunnallisesti vähämerkityksellisiä asioita, ne voivat heikentää maakuntien ja kuntien mahdollisuutta päättää niille kuuluvista asioista sekä ylläpitää turhaa päällekkäisyyttä eri kaavatasojen ja alueidenkäyttötavoitteiden välillä. Siten myös mainittujen hallituksen uudistusten vaikutukset jäisivät todennäköisesti odotettua heikommiksi.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja eri kaavatasojen tehtävänjaon hämärtyminen sekä kaavoituksen liiallinen yksityiskohtaisuus ovat kaavoitusjärjestelmän keskeisiä haasteita. Esimerkiksi maakuntakaavatasolla on toisinaan määritelty asioita, jotka kuuluvat lähtökohtaisesti yleis- tai jopa asemakaavatasolle. Vastaavasti asemakaavat saattavat sisältää rakentamismääräyksiä, joista ei pitäisi lähtökohtaisesti päättää kaavoituksessa. Ohjausvallan selkeyttäminen tulee aloittaa valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista, ja sen tulee läpäistä koko maankäytön suunnittelujärjestelmä. KKV esittää harkittavaksi, tulisiko myös maankäyttö- ja rakennuslakia muuttaa siten, että se osaltaan tukisi alueidenkäyttötavoitteiden roolin ja

16.3.2016

ohjauksen selkeyttämistä. Asian jatkovalmistelussa on syytä arvioida myös alueidenkäyttötavoitteiden merkitystä muutoksenhaun näkökulmasta.



Päivi Hentunen
pääjohtajan sijainen, ylijohtaja



Teemu Karttunen
erikoistutkija